

**‘Nederland barst
van de mooie
burgerinitiatieven’**

Help!
een
du
rger i
nief
iatief

Hij werd in re.Public eerder omschreven als ‘goeroe van burgerinitiatieven’ en wordt veel gevraagd als expert op dat gebied. **Jornt van Zuylen (40)** werkt vanuit Binnenlandse Zaken met een missie: ‘Kijk eens meer naar de goede initiatieven in de samenleving.’

Gemeenten moeten met nieuwe manieren van burgerparticipatie gaan werken. De kunst is als ambtenaar te kijken naar wat er al allemaal gebeurt.

Tekst Pieter.Verbeek@rePublic.nl
Beeld Arenda Oomen

De hype van burgerparticipatie leek een beetje voorbij. Toch zijn sinds december in het project ‘In Actie met Burgers’ bijna honderd gemeenten, en zo’n 150 ambtenaren, in lokale proeftuinen burgerparticipatie aan de slag gegaan met experimenten op dit terrein. Van e-participatie tot het burgerjaarverslag, van moeilijk bereikbare groepen tot wijkbudgetten. Gefinancierd met de anderhalf miljoen euro, die bestemd was voor het burgemeestersreferendum. Aanjager van het project is, wie anders dan, Jornt van Zuylen. Al in 2006 was bij het innovatieprogramma InAxis van Binnenlandse Zaken zijn motto ‘De burger als motor voor innovatie van de overheid’. Hij raakte betrokken bij veel projecten en denktanks over het thema burgerparticipatie en schreef het boek ‘Help! Een burgerinitiatief’, wat gemeenten moest aanzetten meer te gaan doen met de ideeën en initiatieven uit de samenleving.

wordt ingehuurd. Of het te veel is, kan ik niet zeggen, maar ik denk wel dat het zinnig is meer met collega-steden te gaan praten. Er bestaan al allerlei netwerken natuurlijk, zoals tussen directeuren financiën of directeuren sociale zaken. Maar niet tussen de mensen die met burgerparticipatie werken. En dat gaan we bouwen. Over een jaar moeten er allerlei netwerken zijn.’

En wat is jouw rol precies?

‘Ik ben opdrachtgever en aanjager. De VNG (Actieprogramma Lokaal Bestuur) voert het uit en is projectleider. Ik ben wel een opdrachtgever die er bovenop zit qua inhoud. Ze hebben bij de VNG niet de inhoudelijke expertise, die ik heb.’ (aarzelend) ‘Mmh... Dat klinkt eigenlijk wel een beetje te sturend en controlerend.’

Klopt dat?

(lacht) ‘Haha. Dat moet je aan projectleider Valérie de Ridder van VNG vragen. We hebben een hele fijne samenwerking.’

We zitten nu blinkbaar in de derde generatie van burgerparticipatie. Wat houdt dat in?

‘De eerste generatie is de oude inspraak, dat we kennen sinds de jaren zeventig. De tweede generatie is eigenlijk, vanaf de jaren negentig, het interactieve beleid. Het laten meepraten en betrekken van de burger bij beleidsvorming. Bij de derde generatie participeer je niet als burger in iets dat de overheid wil. Nee, die burger komt zelf met een plan of initiatief. Hoe kun je daar als overheid bij faciliteren? Met dit thema ben ik nu ruim twee jaar bezig. Het boek ‘Help! een burgerinitiatief’ is daar de trigger voor geweest.’

Het omgaan met goede burgerideeën is dus nogal moeilijk?

‘Ja. Maar erg belangrijk. Als er iemand aan de deur van de gemeente staat met een geweldig idee, dan moet je wel weten hoe je daar mee omgaat. Als die ook nog eens zelf het initiatief wil nemen, is dat helemaal goud waard. We kunnen het nu eenmaal niet als overheid alleen. En dat is ook niet nodig, want bewo-

Het netwerk van Jornt van Zuylen

WIE Jornt van Zuylen, 40 jaar, woont samen, twee kinderen
OPLEIDING Werktuigbouwkunde, Universiteit Twente

VORIGE BAAN Senior beleidsadviseur In Axis (BZK)
HUIDIGE BAAN 'Aanjager burgerparticipatie' Democratie & Burgerschap, BZK

‘De alledaagse democratie is een thema dat ik graag zou willen hypen’

ners doen al een hele hoop dingen. Dat is mijn belangrijkste boodschap.’

Vorig jaar liet onderzoek zien dat er weinig respons vanuit gemeenten op burgerinitiatieven is. Is dat verbeterd?

‘Ik denk het wel. Er is nog veel te doen. Het ligt eraan waar het idee terecht komt en dat is het lastige. Er zijn geen loketten voor. In Enschede hebben ze wel een loket voor spontane zaken en in Amsterdam een loket voor goede ideeën. Ik denk zelf dat het instellen van een ‘groenegolf-ambtenaar’ goed zou zijn. Iemand die je met je initiatief door de bureaucratie heen kan helpen. Natuurlijk ben je als overheid niet verplicht om elk initiatief te begeleiden.’

Wat kun je als ambtenaar doen voor die burgerinitiatieven?

‘De kunst is als ambtenaar te kijken naar wat er al allemaal gebeurt. Dus niet als overheid zeggen: “U zult actief zijn”. Nee, helemaal niet nodig. Het barst namelijk van de mooie ideeën en de mooie initiatieven. 4,7 procent van ons BBP wordt opgebracht door vrijwilligers (5,6 miljoen mensen). Het hoogste percentage ter wereld.’

Bij Nicis hebben ze het over de vierde generatie burgerparticipatie. Gaan we zo snel?

(haalt schouders op) ‘Dat hadden zij bedacht hoor. Gewoon een titel om mensen te lokken. Maar ik heb zelf wel een idee wat een vierde generatie kan zijn. Maar dat is dan echt toekomstperspectief. In de gemeente Haarlemmermeer geven ze bijvoorbeeld projectsubsidie aan bewoners om zelf een participatietraject te organiseren. Het is één van de twaalf experimenten van ‘In Actie met Burgers’. De overheid zet hier dus in op empowerment, het toerusten van de burger om actief te ondernemen. Dat is volgens mij de vierde generatie.’

Dat is toch ook faciliteren?

‘Nee. Dit gaat verder. Bij faciliteren steun je de burger die bij je komt aankloppen. Dit is de ultieme vorm van burgerparticipatie: burgers gaan een deel van het publieke domein zelf besturen. Dit zijn spannende vormen van maatschappelijke of alledaagse democratie. De alledaagse democratie is een thema dat ik graag zou willen hypen. Want als je het nu over democratie hebt, heb je het over één keer

stemmen in de vier jaar en dan ben je klaar. Terwijl moet gelden: “De democratie, dat ben jij”.’

Hoe laat jij overheden dit inzien?

‘Door de lokale proeftuinen, door experimenten, door de training ‘Help! een burgerinitiatief’ en door veel langs te gaan bij gemeenten. Voor de Directie Veiligheid hier bij BZK organiseer ik begin februari een bijeenkomst om te laten zien wat er allemaal voor burgerinitiatieven bestaan op het gebied van veiligheid. Daar moeten we als ministerie iets mee doen. Kijk bijvoorbeeld naar het succes van Burgernet. Dat komt van een burger. Het sms-alert? Komt van een bewoner. Wat betekent dat voor jouw beleid, hoe ga je ermee om? Eigenlijk pleit ik ervoor dat elke ambtenaar als hij een nieuw beleidsterrein begint niet de samenleving vraagt mee te denken, ook geen participatietraject begint, maar eerst kijkt welke initiatieven er al worden genomen. Waar zit de energie in de samenleving?’

Er zijn niet heel veel mensen bezig met dit thema. Ben jij dé expert?

‘Zo zie ik mijzelf niet. Er zijn veel experts burgerparticipatie. Wel ben ik expert op het gebied van burgerinitiatieven. Het mooie van mijn werk is dat ik het overzicht heb van wat er allemaal lokaal en landelijk gebeurt. En daarom word ik veel gevraagd.’

Maar geen goeroe dus. Zo wil je niet worden genoemd.

‘Ik hoor wel bij de believers. En dat heeft nadelen. Je bent al van tevoren besmet. Maar het betekent niet dat ik achterlijk ben natuurlijk. Believers worden vaak gezien als dogmatische naïeve doordrammers. Toch blijf ik bewust aan die kant staan.’

Waarom?

‘Omdat er gewoon nog zoveel te doen is op dit terrein. Maar hoe meer je wordt gezien als ‘van de burgerparticipatie’ hoe meer je de aureool van expert of goeroe kan krijgen.’ (lacht) ‘Mijn betweterige manier van praten helpt daar ook bij. Ik ben niet een wetenschappelijke prater die alles relativeert. Dat doe ik bewust. Ik wil graag prikkelen. Maar niet als goeroe. Prikkelen vanuit dogma’s heeft geen enkele zin.’ ●

Meer informatie:

+www.inactiemetburgers.nl
+www.inaxis.nl

Oproep: Heb jij ideeën over nieuwe vormen van burgerbetrokkenheid bij het rijk? Mail dan naar jornt.zuylen@minbzk.nl